

1. Het idee voor een Cultuur Paviljoen in het G.J. van Heekpark

Het G.J. van Heekpark is al vanaf zijn ontstaan een plek waar natuur en cultuur elkaar ontmoeten. Het is in zijn eerste 100 jaar dan ook vaak het decor geweest voor vele activiteiten en gedenkwaardige momenten. De afgelopen jaren heeft de Commissie van Beheer over het G.J. van Heekpark (CvB) zich voornamelijk gericht op het renoveren van het park zodat dit Groene Rijksmonument weer in optimale staat zou zijn voor een nieuwe eeuw. Al vele jaren bestaat er een diep gekoesterde en breed gedragen wens voor een kunstwerk en een culturele voorziening in het park in de vorm van een Van Heekpark Cultuur Paviljoen, als ruimte voor muziek en theater. Door de financiële inspanningen voor de grote renovaties was realisatie van deze plannen toen helaas niet haalbaar. Inmiddels heeft het plan voor het Paviljoen vorm gekregen. Na overleg met adviseurs en potentiële gebruikers/partners heeft architectenbureau IAA Architecten een definitief ontwerp van dit kunstwerk gemaakt. Een op schaal gemaakt model van het Paviljoen is al die tijd in de hal van IAA 'tentoongesteld'.

2. Ontwerp en beoordeling van het Paviljoen

De plannen voor het Paviljoen zijn door de CvB in de afgelopen jaren besproken met de Rijksdienst Cultureel Erfgoed (RCE), het Oversticht en het Monumentenloket. Het definitieve ontwerp van IAA Architecten is positief beoordeeld door de Monumentencommissie en heeft ook een goedkeurende reactie in het vooroverleg van Vergunningen ontvangen. Bij beide instanties werd ook de hierna toe te lichten samenhang met andere onderdelen in het G.J. van Heekpark, te weten de Villa Van Lochem en de theeschenkerij Wattez als waardevolle ontwikkelingen benoemd. De constructie en de beoogde materialen van het Paviljoen zijn daarna met IAA Architecten en haar AIP-partners vastgesteld. Aanvragen hiervoor zijn in december ingediend en de vergunningen zijn inmiddels ontvangen.

Figuur 2 Het IAA architecten ontwerp van het Paviljoen

Op welke plek in het park

Zowel inhoudelijk als ruimtelijk is er goed gekeken naar de meest geschikte locatie voor het Paviljoen. Er is hierover overleg gevoerd met veel betrokken partijen. Als meest geschikte plek kwam de locatie op de grasstrook tegenover theeschenkerij Wattez en de Villa Van Lochem in beeld. De achterzijde van het paviljoen is dan schuin naar de Westerstraat gericht en de voorkant naar de vijver en de parkeerplaatsen van de korfbalvereniging. Deze locatie heeft als extra voordeel dat het beperkte geluid ook in die richting gaat, waardoor omwonenden zo weinig mogelijk geluid kunnen horen.

De locatie van het Paviljoen in beeld in samenhang met Villa Van Lochem en Wattez

Figuur 3 Locatie Paviljoen, Wattez en Villa van Lochem

3. Brede steun voor een openluchttheater in het GJ van Heekpark

Enschede kent een bruisend cultureel leven met een zeer divers aanbod. Dit aanbod concentreert zich vooral in de binnenstad. Het gemeentebestuur ziet graag meer cultuur in de wijken. Het te realiseren Paviljoen beantwoordt aan deze vraag.

Om te toetsen of er vanuit de culturele sector in Enschede steun bestond voor een kleinschalig openluchttheater in het G.J. van Heekpark zijn gesprekken gevoerd met alle grotere culturele instellingen in Enschede zoals: Concordia, Theater Sonnevank, Wilminktheater, Metropool, Nederlandse Reisopera, Artez, Kaliber Kunstenschool, Theatermakerij en Phion, Orkest van Gelderland & Overijssel. Ook is gesproken met het Kottenpark College dat een culturele leerstroom heeft. Daarnaast zijn via de cultuurcoach alle organisaties voor amateuristische kunstbeoefening benaderd waarvan er zo'n dertig hebben gereageerd.

Alle reacties, uit zowel professionele als amateuristische hoek, waren positief en steunden het initiatief. Een groot deel van de organisaties zou er graag willen optreden. Uit recent onderzoek blijkt verder dat openluchttheaters in Twente steeds populairder worden en groeiende bezoekersaantallen noteren.

Samenwerking met de partners

De functionaliteit van het Paviljoen in het park is eveneens met de potentiële partners/gebruikers uitvoerig besproken. Voor de programmering en coördinatie is gesproken met Concordia. Voor een deel van de financiering van de programmering zal een beroep worden gedaan op de bestaande regelingen van de culturele sector van de gemeente Enschede. Samenwerking met de theeschenkerij Wattez van de stichting Aveleijn is van groot belang en van bijzondere meerwaarde.

Wat valt er te horen en te zien?

De plannen voor de programmering zijn in deze fase nog schetsmatig. De insteek is kleinschalig. Op basis van de gevoerde gesprekken en reacties wordt gedacht aan optredens voor 50 tot 150 toeschouwers. Deze optredens zullen voornamelijk worden gehouden in de lente en zomer, 1 à 2 per week, in de regel in het weekend en dan in de middag of vroege avond. Het spreekt voor zich dat de programmering gevarieerd zal zijn met muziek, zang, dans, theater, zowel door professionals als amateurs. Verder kunnen er optredens worden gegeven door leerlingen van het Kottenpark College en kunnen er schoolmusicals worden gehouden.

4. De nieuwe functie van de nabijgelegen Villa Van Lochem

Figuur 2 De Villa Van Lochem

De Villa Van Lochem, gelegen aan de rand van het park, bleek eind twintigste eeuw in zo'n slechte staat dat afbraak dreigde. Daar de toenmalige CvB het pand zeer graag wilde behouden, is er vanwege de woonfunctie op het pand gezocht naar een nieuwe bewoner die bereid en in staat was veel in het pand te investeren, dit met het recht om het pand langere tijd te mogen bewonen. Nu de villa weer is vrijgekomen is het tijd voor een nieuwe invulling.

Samenwerken met Roessingh

In de afgelopen jaren is regelmatig contact geweest met de directie van Revalidatiecentrum Roessingh. In die contacten is ook gesproken over het vrijkomen van de Villa Van Lochem. Het Roessingh is zeer geïnteresseerd in een aantal kamers op de bovenverdieping van de villa. Met enkele bouwkundige aanpassingen kunnen hier twee complete kamers met keuken worden gerealiseerd waardoor de bovenverdieping zelfstandig is te gebruiken. In de loop van 2024 zal deze bovenverdieping voor gedurende lange tijd worden verhuurd aan Het Roessingh.

Ook de benedenverdieping van de villa wordt onder handen genomen. Het Roessingh zal gedurende de weekdays deze ruimte voor een deel van het jaar volledig en in de zomer gedeeltelijk huren voor het geven van opleidingen, cursussen en dergelijke. In de weekends is deze ruimte beschikbaar voor activiteiten die in het Paviljoen worden georganiseerd. Muzikanten en andere gebruikers van het Paviljoen kunnen hier ontvangen worden en zich voorbereiden op de te geven voorstelling. De Villa Van Lochem zal door de aanpassingen dus multifunctioneel gebruikt kunnen worden.

5. Samenhang met theeschenkerij Watz

In de oude tuinmanswoning van het park is theeschenkerij Watz gevestigd. Het idee voor de theeschenkerij is destijds ontstaan doordat deze woning in slechte conditie was en mogelijk zou worden afgebroken. Een nieuwe invulling van het gebouw dat onlosmakelijk met het park verbonden was, was zeer wenselijk. Het idee ontstond om dit gebouw geschikt te maken voor de bezoekers van het G.J. van Heekpark. In 2007 is Watz, mede bedoeld als dagopvang voor cliënten van Aveleijn, met steun van belangrijke begunstigers geopend.

Deze voorziening wordt heel breed gekend en als een enorme aanwinst voor het park ervaren. Het aantal cliënten van Aveleijn is sinds de opening gestegen van 8 naar 20 en in 2017 is de werkruimte voor de cliënten vergroot om deze een goede dagbesteding te bieden.

Onze sponsors en andere begunstigers stonden opnieuw klaar om bij te dragen in de investeringen die hiervoor noodzakelijk waren.

Figuur 4 De Theeschenkerij Watz

Door de komst van het Paviljoen zal de intensieve samenwerking met Aveleijn worden uitgebreid. Als er optredens in het Paviljoen gepland zijn dan kunnen de cliënten mogelijk een rol vervullen bij de voorbereiding van voorstellingen, alsmede ook voor de verzorging met koffie, thee, appeltaart en frisdranken voor de bezoekers. Een bergruimte voor benodigde materialen in combinatie met een uitgiftepunt ten behoeve van Watz voor die functie is een onderdeel van het totale project.

6. Bestemmingsplan en Groen Rijksmonument

Met de leden van het college van de gemeente Enschede zijn de plannen voor het park uitvoerig besproken en is support gekregen. Het ontwerp past als kunstwerk binnen het bestemmingsplan en het is enkele keren met de vaste adviesgroep (bestaande uit vertegenwoordigers van de Rijksdienst Cultureel Erfgoed (RCE), Het Oversticht, Provincie Overijssel en Monumentenloket, vergunningen en landschapsarchitecten) besproken. Daarbij werd het ontwerp zeer positief beoordeeld en is alle medewerking toegezegd. Hierna is het plan in de gemeentelijke Monumentencommissie besproken waar het ook positief werd beoordeeld.

7. Communicatie omgeving, vergunningen, bouw en ingebruikname

Na de communicatie per brief met de directe omgeving en vaste gebruikers van het park wordt nog een specifieke bijeenkomst georganiseerd. Ook met de culturele partners zijn gesprekken gaande over de programmering. Na ontvangst van de vergunningen zal de aanbesteding c.q. prijsvorming in de eerste helft van 2024 plaatsvinden. De feitelijke realisering van de bouw en verbouwactiviteiten zal dan in de 2^e helft van 2024 met een uitloop naar begin 2025 moeten plaatsvinden waarbij gestreefd wordt om de feestelijke opening van het Paviljoen te kunnen inpassen in de jubileumactiviteiten van de gemeente Enschede ter ere van '700 jaar Enschede'.

8. Culturele ANBI-stichting zoekt steun

De geraamde investeringen

Voor de plannen zijn zoals te verwachten flinke bedragen nodig. Voor de bouw van het Paviljoen wordt uitgegaan van circa € 395.000. Naast deze grote investeringen zullen er ook nog separaat investeringen moeten worden gedaan voor het medegebruik van de Villa Van Lochem en voor de aanpassingen bij theeschenkerij Watzet.

Financiering van de investeringen

Van de zijde van de gemeente Enschede wordt voor het Paviljoen op circa € 150.000 steun gerekend vanuit het Fonds 700 jaar Enschede. Onze Culturele ANBI stichting Van Heekpark Monument in de 21^e eeuw zal zelf maximaal bijdragen. Daarnaast worden diverse sponsors en fondsen benaderd om aan de plannen bij de dragen voor dekking van het ontbrekende.

Een belangrijke eerste start vormde de € 12.500 bijdrage van de Rabobank voor het maken van de verbinding tussen het gebruik van de Villa Van Lochem en het Paviljoen.

Exploitatie van het Paviljoen

De initiatiefnemers willen naast het feitelijk realiseren van de voorzieningen ook een gegarandeerde exploitatie voor de komende 5 jaren tot stand brengen. Hiervoor wordt een aanvraag voor 5 jaren binnen de binnenkort beschikbare regelingen voor de culturele sector ingediend. Een voorlopige begroting van € 100.000 zou dan voor 50% worden gedekt, de andere helft zal eveneens bij sponsors en begunstigers worden gevraagd.

9. Verzoek aan de diverse supporters van het park

Zoals benoemd in de bijgaande brief verzoeken wij heel concreet om financiële steun. Deze beschrijving is daarbij vooral bedoeld om meer informatie te geven over het totale samenhangende plan. Uiteraard zullen we graag met u in persoonlijk overleg gaan om uw ideeën en wensen te bespreken. Bij deze gesprekken kunnen zaken als vermelding in de vele publicaties rondom de totstandkoming van deze fraaie voor de gehele stad beschikbare voorziening aan de orde komen. Ook is het mogelijk om afhankelijk van de aard en de omvang van de steun vermelding bij het Paviljoen en/of het gebruik door de vele culturele instellingen in de komende 5 jaren te bespreken.